

Okuma Alışkanlığı Nasıl Kazandırılmalı?

Psikoloji | Doç. Dr. Sefa SAYGILI

Kitap, çocuğun zihni, duygusal ve sosyal gelişiminde önemli bir uyarandır. Üstelik bilgisayar, internet ve televizyon yaygınlaştıkça kitabın önemi azalacağına daha da artmaktadır. Bu yüzden çocukta kitap sevgisi oluşturmak önemlidir.

Çocuğa kitap alarak, okuyarak, masal anlatarak okumaya istek ve ilgi uyandırabiliriz. Kitap alışkanlığı ve okuma arzusu nasihatle, sözle öğretilmez, kendiliğinden, çocuğun içinde bulunduğu ortamdan özümlediği bir alışkanlıktır. Aile çevresinde kitaba ve okumaya yönelik olumlu ve teşvik edici tutumlar çocuğu zevk almak ve bilgi edinmek için kitap kullanmaya yöneltecektir.

Kitap sevgisi ve alışkanlığı çocuk okula başladığında değil küçük yaşlarda ortaya çıkar. 2 yaşından itibaren gelişme ve ilgisine uygun, seveceği kitaplar alınır ve çocukla beraber okunursa onun küçük yaşta bu alışkanlığı edinmesi mümkün olur.

Çocuğa kitap okurken sakın bir köşe seçilmeli, kucağa oturtulmalı veya kolun altına alınmalıdır. Çocuk

da kitabın sayfalarını çevirmeye yardım edebilmelidir. Soru soran çocuğa, okumayı keserek gereken cevabı vermeli ve yeniden okumaya dönmelidir.

Çocuklar, sevdiği kişilerin değer verdiği şeylere heves ederler ve onlar gibi olmak isterler. Sevdiklerinin kendisiyle oturup, zevkle ve acele etmeden kitap okuduğunu gören çocuk, bu ilgiden hoşlanır; bazen, tekrar tekrar aynı kitabı beraber okumak, aynı masalı tekrar dinlemek ister. Yetişkin bir yerde yanlış yapar, eksik bir şey söyler veya okursa, çocuk yapılan yanlışını hemen düzeltir!

Kitaba ve beraber okumaya alıştınlan çocuklar, kısa zamanda kitapları dost bilirler; onları beraberinde taşır, yataklarına bile götürürler. Kitapları yetişkinlerle, yaşlarıyla paylaşırlar. Kitabı seven çocuk onu kendi başına okuyabilmek için okumayı öğrenmeye heves eder.

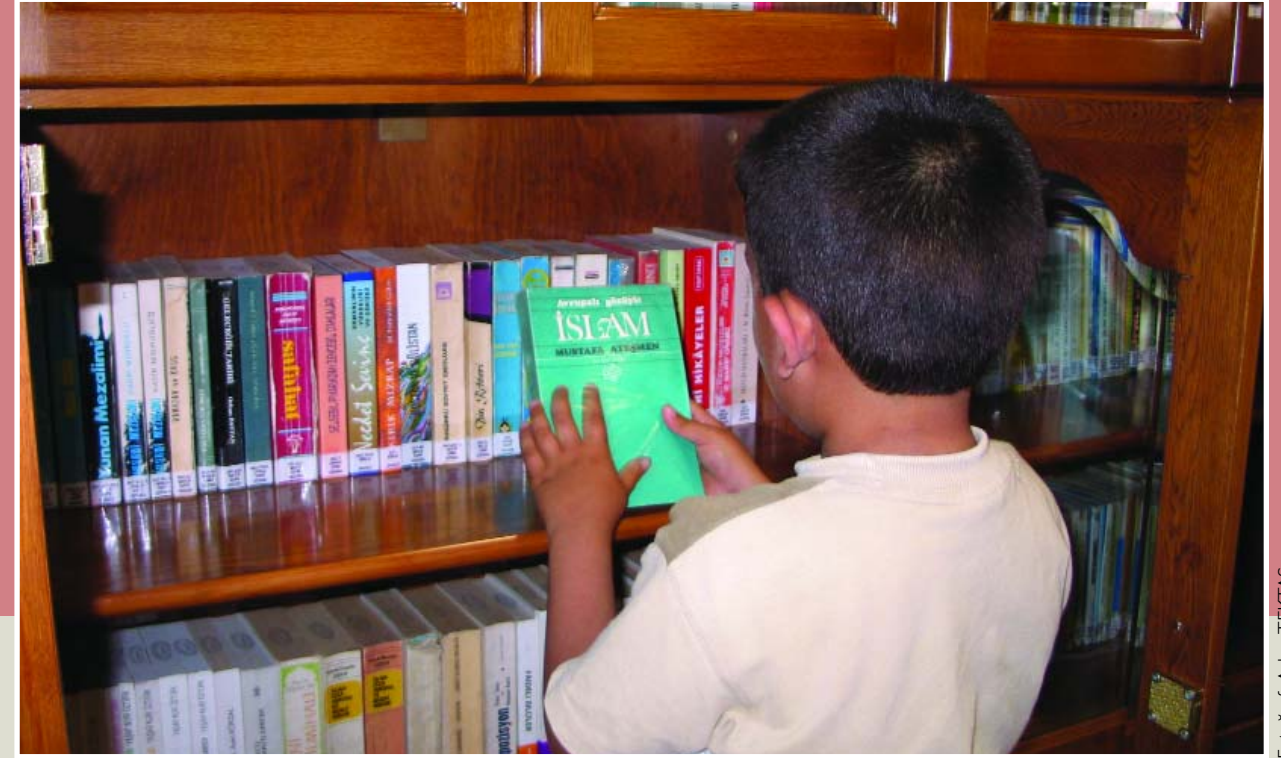
Nelere dikkat edilmeli?

Çocuk için seçilecek kitapların şu özellikleri taşımasında fayda vardır:

- İri harflerle, renkli, sade resimle bezenmiş çocuk kitapları çocuğu harflerin şekillerine alıştırmak, onları tanıma, söyleme isteği uyandırır, düzgün cümle duymaya ve kullanmaya yöneltir.

- 3-6 yaş çocuğu için kitap seçerken, bunların çocukların ilgisini çekecek nitelikte (günlük hayat, meslekler, hayvanlar, küçük çocuklar, aile yaşantısı, makinalar vb.) olmasına dikkat edilmelidir. Neyin gerçek neyin hayal olduğunu kestiremeyen küçük çocuklara cadı, perili, canavarlı, bol korku ve üzüntülü masal veya kitaplar okunması doğru olmaz. Çocuk çoğunlukla bunlara gerçekmiş gibi inanır; gelişmekte olan hayal gücüyle, anlamadığı şeyleri yanlış yorumlayarak birçok korkular, şüpheler edinebilir. Onun için, kitaplar mümkün olduğu kadar çocuğun tanıdığı çevreden, gerçeğe yakın konulardan olmalıdır.

- 6 yaş çocuğu yatağa yattıktan sonra, yarım saat kendisine kitap okunmasını veya kitaplara bakma fırsatı verilmesini ister. Bu dönem,

Fotoğraf: Aslan TEKTAŞ

bir çocuğun okumaya karşı olan ilgisini kamçulamak üzere en uygun dönemdir.

- Kitabın resimleri sade ve gerçeğe yakın renk ve çizgilerle bezenmiş olmalı; büyükçe ve kalın harflerle yazılmalı; resmi bol, yazısı az ve kalın kağıda basılmış olmalıdır. Çizgi resimli kitaplar (Teksas, Tommiks gibi), okul öncesi çocuğunun gözlerini ve zihnini yorar, zararlı alışkanlıklar edinmesine yol açabilir. Bu kitapları bu yaşta çocuklar için evde bulundurmamakta fayda vardır.

Aslında çizgi resimli kitapların cazip olması boşuna değildir. Bu kitaplarda; karışık olmayan ve hızla değişen bir konu, monolog konuşmalar, iyi ve doğru için çarpışan bir kahraman, iyilerin kötülere üstünlüğü gibi temalar işlenmektedir. Bu yüzden daha büyük yaşlarda ek olarak okunabilir.

- Hikaye ve masalların konusu günlük yaşantı ve ilginç olaylardan seçilmeli; kısa ve anlamlı olmalı, anlatım şekli, canlı fakat aşırı dramatik

ve korkutuculuktan uzak tutulmalıdır. Dilin yalın, kavramların açık; konuların eğlendirici, ilgi çekici, öğretici ve düşündürücü olmasına dikkat edilmelidir.

Ne yapmalı?

Çocuğumuzun iyi bir okur olmasının önemi ne kadar anlatılsa az olur. Okuyanlar okumayanlara oranla okulda ve testli sınavlarda daha başarılı olmaktadır. Okumanın önemi hayat boyunca sürer. Bu yüzden çocuklarımız için okumayı eğlenceli bir faaliyete çevirmek zorundayız.

İşte bunun için yararlı ipuçları:

1- Çocuğumuza kitap okuyalım ve ilgi alanlarını belirleyelim. Yalnız kitapları onların okuma seviyelerinde, hatta daha üzerinde seçelim. Zorlayıcı kitaplar okuduğumuzda, hayal dünyasını genişletmeye ve kelime dağarcıklarını zenginleştirmeye katkıda bulunuruz. Yeni kavramlara aşinalıkları artar, kelimeleri daha kolay anlarlar.

2- Kendileri okurken okuma se-

viyelerinde veya altında kitaplar seçelim. Çocuklar sürekli kelimelere takılmadığı sürece okumaktan daha keyif alırlar. Okuma alışkanlığı ve becerileri kendiliğinden gelişir.

3- Yatmadan önce yarım saat kitap okumalarına izin verelim. Yalnız bunlar keyif için kolay okunan eğlenceli kitaplar olmalıdır, okulda olabileceği gibi angarya değil. Yani zevkle ve istekle okumasına fırsat veren kitapları tercih etmelidir.

4- Sık sık kütüphaneye ve kitapçıya çocuğu götürmelidir. Buraları sevmeli, istedikleri türde kitap seçmelerine izin vermelidir. Tabii uygun türlere de tatlı bir şekilde teşvik edilmelidir.

5- Çocuk dergilerine abone etmelidir. Kendi adlarına posta geldiğinde çocuklar çok heyecanlanırlar.

6- Çizgi romanlara belli bir yaşta sonra izin verilmelidir. Yalnız müstehcenlik ve şiddet içerenlerden uzak tutulmalıdır. Okuması eğlenceli ve çocuğun yaşına uygun olanları seçmelidir.